

Radicale vernieuwing zorg

Ondersteund door

Leren in en met de praktijk van de zorg voor ouderen

Geplaatst op 23 oktober 2020

Zorgonderzoekers Ludo Glimmerveen en Marieke van Wieringen verdiepen zich in Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs® (RVWO). “Wat is de beroepsopvatting van de zorgprofessionals die deze praktijk-leerroute volgen? Hoe geven ze daar vorm aan in de praktijk? Daar zijn we heel benieuwd naar.”

Ludo Glimmerveen

De praktijk-leerroute RVWO is inmiddels ruim drie jaar jong. Tijd om te onderzoeken wat RVWO teweegbrengt! Een jaar geleden gingen Henk Nies, bijzonder hoogleraar Organisatie en beleid van zorg aan

de Vrije Universiteit (VU), Bianca Beersma, hoogleraar in Institutions & Identities aan de VU, Mieke Hollander (projectleider RVWO), Aart Eliens (projectmedewerker RVWO) en post doc-onderzoekers Ludo Glimmerveen en Marieke van Wieringen in gesprek om de onderzoeksvragen scherp te stellen. Hoe kan het beroepsonderwijs studenten RVWO optimaal voorbereiden op werken in de ouderenzorg? Hoe zorg je ervoor dat zij zich niet alleen bekwamen in de benodigde instrumenteel-technische competenties, maar dat zij zich ook ontwikkelen wat betreft sociaal-agogische competenties, met het oog op hun bijdrage aan het welzijn en leefplezier van ouderen, gastvrijheid en het samenwerken met andere – professionele en informele – zorgverleners? Wat voor soort beroepsbeoefenaars levert deze manier van opleiden op? En hoe vormen RVWO-studenten zich een beeld van wat hun vak inhoudt?

Onderzoeksvragen

Ruim een half jaar terug startten Ludo en Marieke met het concrete onderzoek naar de praktijk-leerroute RVWO. Ludo: "In de RVWO-opleiding ligt de nadruk, naast zorg-ICT en -technologie, op 'warme zorg', op de relaties tussen de zorgprofessional, de mens met een zorgvraag en diens naasten. Maar in de praktijk heb je natuurlijk ook te maken met tijdsdruk, personeelskrapte, collega's die anders zijn opgeleid. Wat betekent het voor studenten om constant heen en weer te bewegen tussen dat wat ze leren op de opleiding en de dagelijkse praktijk? Wat heeft dit voor invloed op de ideeën die ze ontwikkelen over het vak? Daar zijn we heel nieuwsgierig naar. Met ons onderzoek willen we bovendien graag laten zien wat de uitgangspunten van RVWO doen met betrokkenen."

Onderzoeksopzet

Hoe hebben Marieke en Ludo het onderzoek handen en voeten gegeven? Marieke: "We zijn begonnen met een documentenanalyse. Daarbij hebben we niet alleen gekeken naar RVWO, maar ook naar andere onderwijsconcepten. Vervolgens hebben we binnen de zorgorganisaties en onderwijsinstellingen die vormgeven aan RVWO verschillende betrokkenen geïnterviewd: docenten, praktijkopleiders, werkbegeleiders. Ook gingen we in gesprek met interne projectleiders (dus binnen de deelnemende organisaties) en teammanagers. Verder hebben we werkgroepbijeenkomsten bijgewoond, bijvoorbeeld van de werkgroep onderwijs en de werkgroep projectleiders. En ook een introductiebijeenkomst voor startende RVWO-studenten. Bovendien hebben RVWO-studenten vragenlijsten ingevuld. En we hebben een aantal studenten geïnterviewd."

Marieke van Wieringen

Tipje van de sluier

Zijn er al uitkomsten bekend? “Hoewel we nog midden in de data-analyse zitten, kunnen we al wel een tipje van de sluier oplichten. We zien dat RVWO iets teweegbrengt, bij studenten”, zegt Ludo. “Ze willen in hun dagelijks werk echt oog hebben voor ‘heel de mens en zijn naasten’ en niet alleen voor een ziektebeeld of aandoening.” Marieke: “We hebben studenten gevraagd of het hen lukt om deze ‘warme zorg’ te geven. Dan antwoorden zij dat ze dit goed ingeprint hebben. Ze kijken naar wat een persoon nodig heeft en hoe zij daar hun handelen op kunnen afstemmen. Collega’s reageren overwegend positief op de visie en het doel van RVWO, omdat het is zoals ze zelf ook zorg zouden willen geven, maar de studenten ontmoeten hier en daar ook weerstand. Studenten ervaren vooral ook dat, bijvoorbeeld door tijdsdruk, de praktijk weerbarstig kan zijn. Dat weerhoudt hen er echter niet van om het RVWO-gedachtengoed zoveel mogelijk in praktijk te brengen.”

Andere beroepsopvatting?

Kun je zeggen dat de praktijk-leerroute RVWO leidt tot andere beroepsopvattingen, waarden, normen en een andere beroepshouding? Ofwel: worden RVWO-studenten op een andere manier gesocialiseerd dan studenten van reguliere zorg- en welzijnsopleidingen? Ludo: “Daar lijkt het dus wel op. Deze mensen willen in de eerste plaats warme zorg leveren. Echter: we weten niet zeker of dat alleen komt door de opleiding. Het kan natuurlijk ook zo zijn, dat mensen die warme zorg willen leveren kiezen voor de opleiding RVWO. Hoe dan ook: vermoedelijk gaan de RVWO-studenten hun ideeën over wat goede zorg is wel verder meenemen in hun bagage en loopbaan.”

Uitkomsten presenteren

Ludo en Marieke hopen en verwachten dat zij hun resultaten in november 2020 kunnen gaan delen. “Op welke wijze we dat doen, moeten we nog met het onderzoeksteam bespreken”, zegt Marieke. “In elk geval

vinden we het belangrijk dat de wijze van presentatie ook de mensen aanspreekt die hebben meegewerkt aan het onderzoek. Veel studenten gaven tijdens de interviews al aan belangstelling te hebben voor de uitkomsten.”

OVER DE ONDERZOEKEN VAN MARIEKE EN LUDO

Ludo en Marieke werken allebei als postdoc onderzoeker bij de VU, bij de Faculteit Sociale Wetenschappen, Afdeling Organisatiewetenschappen. Waar doen zij nog meer onderzoek naar?

Marieke is projectleider van 'Goed gestemde verzorgenden. Naar meer (h)erkenning en vertegenwoordiging door opleiding en ontwikkeling'. "We onderzoeken hoe verzorgenden IG hun stem beter kunnen laten horen", licht zij toe. Ze doet onder andere onderzoek naar ambassadeurstrajecten voor verzorgenden IG. In deze trajecten leren verzorgenden IG als pleitbezorger van hun vak op te treden. De eerste trajecten, specifiek gericht op verzorgenden IG in de wijk, waren [een initiatief van beroepsorganisatie V&VN](#), met financiering van ZonMw. Deze werden in 2018 afgerond. Daarna volgden nog drie trajecten voor verzorgenden IG in de wijkzorg en verpleeghuiszorg, gefinancierd door VWS. Ook naar deze trajecten doet Marieke onderzoek. Ze vertelt iets over de opbrengsten: "Een doel was dat verzorgenden IG zich beter leerden profileren. Veel verzorgenden IG zijn het namelijk niet gewend om hun stem te laten horen in hun organisatie of daarbuiten. Als je ze een duwtje geeft en ze stimuleert, dan doen ze dat zeker wel. Ook stellen ze dan steeds vaker kritische vragen en praten ze graag mee. Belangrijk daarbij is overigens wel, dat anderen in de organisatie – zoals beleidsmakers en bestuurders – hiervoor ruimte geven."

In het late voorjaar van 2020 presenteerde **Ludo** tijdens het verdedigen van zijn proefschrift de resultaten van een onderzoek naar burgerparticipatie. Hij onderzocht het streven van professionele zorgaanbieders om burgers actiever te betrekken bij het organiseren van hun diensten. Hij zag dat burgers soms meer invloed krijgen op het lokale zorgaanbod, maar ook dat participatietrajecten niet altijd opleveren wat was gehoopt. In het onderzoek toont hij aan dat de 'interne' organisatiedynamiek bij zorgaanbieders een cruciale rol kan spelen in het verloop van participatietrajecten.

Naast zijn rol als postdoc onderzoeker bij de VU, waarbinnen Ludo zich momenteel vooral richt op het RVWO-onderzoek, werkt hij als senior-onderzoeker vanuit het Ben Sijet Centrum voor langdurige zorg aan het project '[De Crisis Voor Zijn](#)'. Hierin wordt geprobeerd crisisopnames te voorkomen bij mensen met een kwetsbare thuissituatie in de grote stad. Bijvoorbeeld als er sprake is van dementie of een verstandelijke beperking. De onderzoekers bekijken vooral of een verbeterde afstemming tussen zorgprofessionals en de informele ondersteuning thuis kan bijdragen aan het voorkomen (of anders: het 'verzachten') van crisissituaties.

OVER RVWO

[Radicale Vernieuwing Waarde-Vol Onderwijs](#)® vernieuwt het zorgonderwijs, zodat de zorg en ondersteuning duurzaam kunnen aansluiten bij de waarde(n) van mensen met een zorgvraag en hun naasten én zorgprofessionals hun werk met plezier doen. De praktijk-leerroute wordt uitgevoerd door zorgorganisaties [ActiVite](#), [DSV | verzorgd leven](#) en [Topaz](#). (Meer informatie over RVWO lees je in de

[RVWO-nieuwsbrief](#)).

Interview en tekst: Mieke Hollander en Femke van den Berg.

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Onderzoek](#), [Vernieuwing onderwijs](#), [Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs®](#)

Trefwoorden: [Onderwijs](#), [Waarde-vol onderwijs Leiden](#)